

Pavla Horáková
z *TEORIE PODIVNOSTI*

1. O komunikacích, terénních zlomech a krizích středního věku

Signalizační zařízení pro slepce odklepávalo na semaforu frekvencí dva údery za vteřinu. Jeho tikot zanikal v hluku dopravy, ale červené světlo jasně poroučelo vidoucím, že mají stát. Čtyřproudou silnicí se sunula auta v jednom směru. Právě vrcholila ranní špička a já jsem vdechovala žíravý vzduch na jedné z nejužších křižovatek Prahy.

PhDr. Adéla Sabová, PhD., 35 let, vědecká pracovnice Ústavu mezioborových studií člověka. Stála jsem na křižovatce; doslova, ale i obrazně. Úplně chápu, proč Židé začínají nový rok na podzim. I pro mě se odjakživa čas láme v září, a ne prvního ledna, a už vůbec ne přechodem slunce přes jarní bod. Rozhlížela jsem se po stoletých činžácích, kolem nichž chodím do práce už tolik let. Jejich fasády, u země černé a s každým poschodím o něco světlejší, jsou důkazem, že koncentrace jedů je největší u země. Podvědomě jsem zadržela dech.

V téhle ulici a několika okolních už léta skoro nikdo nebydlí. Obchody v přízemí jsou prázdné nebo v nich sídlí pochybné podniky, které se rychle střídají. Nikde žádná zeleň, nic se tu neudrží, jen špína. A taky Ústav mezioborových studií člověka.

Semafor se roztikal čtyřnásobnou rychlostí a naskočila zelená. Zamířila jsem přes silnici ke kovovým dveřím, které tu zůstaly ze sedmdesátých let a nápadně neladily s novorenesančním průčelím. Čím jsem byla blíže, tím zřetelněji jsem vnímala, jak mě odpuzují. Po deseti letech každodenní docházky, občas včetně víkendů a dovolených, se ve mně nahromadil odpor k celé budově a k tomu, co ztělesňuje. Nejvíce na mě doléhal vždycky ráno, u těch vchodových dveří jak z normalizačního paneláku – s hliníkovým madlem a špinavou tabulí z drátěného skla. Za ta léta už moje ruka do kovu musela vyhmatat důlek.

Naposledy jsem se nadechla povětří magistrály a vstoupila do potměšilého průchodu. Pach uvnitř je léta neměnný. Tvoří ho směs exhalací zvenčí, zatuchliny a vlhkosti, cigaretového kouře zažraného v kukani vrátného (pokud tu existují nějaká pravidla o zákazu kouření, nikdo je stejně nedodrží) a vůně instantní kávy. Mihotání zrnité černobílé obrazovky prastaré Tesly Merkur vystřídalá jednodušší zář novějšího modelu.

Jako každý den jsem se pozdravila s jednorukým panem Kožnarem zvaným Bezruč, který tu slouží tak dlouho, že nikdo ze zaměstnanců už jiného vrátného nepamatuje. Pan Kožnar zažil desítku šéfů, pět změn názvu instituce i její dvojí zrušení a opětovné obnovení podle toho, jak se měnilo politické počasí za zdi budovy.

Druhou takovou konstantou je ústavní knihovnice Valerie Hauserová. Málokoho by na první pohled napadlo, že nenápadná šedesátnice v bílém silonovém plášti má nejvyšší vzdělání a kvalifikaci v ústavu. Docentka Hauserová tu bývala několik let ředitelkou. Ale pak, ještě před vypršením mandátu, funkci ze dne na den složila. Všechny své rozpracované výzkumy ukončila, záznamy skartovala a přemístila svou skromnou bytost a nejnutnější osobní potřeby do menší kanceláře s horším výhledem i nábytkem.

Odstoupila z osobních důvodů. Její syn, jedináček, svérázný a velmi nadaný mladík, byl totiž nedlouho předtím prohlášen za nezvěstného. Dodnes se nenašel. Sama od sebe o tom nikdy nemluvila a po několika marných pokusech zavést na to téma hovor se jí už raději nikdo nevyptával. Do práce den co den přichází jako první, už před sedmou, a knihovnu zamyká ve tři. Zaměstnanci sice nadávají na otevírací hodiny, které se příliš nepřekrývají s jejich navykou pracovní dobou, ale brblání nic nez mohlo a poměry zůstaly beze změny. Někdy se u ní ráno stavuju, když nemám sílu nebo motivaci k práci.

„Dáš si se mnou zelený čaj?“ houkla na mě prokouřeným hlasem do dveří, „voda je ještě horká.“ To mi nesedělo. Jakživa jsem Valerii neviděla jíst ani pít nic, co by se podobalo zdravé stravě. Netajila se opovržlivým postojem k novodobým vymoženostem. Několikrát denně si vaří turka do skla, lógrák z laciné kávy zalitý vařící vodou, s dvěma kostkami cukru. Když viděla můj nechápavý výraz, ukázala na sklenici plnou brčálové tekutiny, ze které se kouřilo.

„Panák zelený a horká voda. Něco na mě leze. Neříkej, žeš to nikdy nepila.“

Jak Valerii znám, ten nápoj si nejspíš právě teď vymyslela. Došlo mi, že spolu se snídaní jsem omylem vynechala i čištění zubů. Horká voda s peprmintkou bude lepší než pasta.

„Chceš do toho cukr?“ Zavrtěla jsem hlavou. „Dám si na balkoně cigáro, můžeš jít se mnou.“

Nehostinná knihovnická kancelář má vstup na terasu vedle knihovny. Směřuje do ulice, takže posezení na ní není žádná idyla, ale pro silnou kuřačku jako Valerie Hauserová je to tereno.

Seděly jsme u zaprášeného stolku a hřály si ruce o sklenice s nápojem jedovaté barvy. Pod námi se šinuly kolony aut, pravidelně dávkované semaforey. Dopravní peristaltika. Pásky vozidel se ve stazích posouvaly od jedné světelné ke druhé a zase se zastavovaly. A vzápětí znovu. A stejně jako střevní obsah i vozidla produkovala smrduté plyny. Inhalovat dobrovolně další kouř a vypouštět ho do ovzduší působilo téměř marnotratně. Nebo možná naopak: okolní prostředí bylo tak bezútešně špinavé, že už nesešlo na tom, jestli člověk vdechoval o několik desítek rakovinotvorných sloučenin víc.

„Co Robert, víš něco?“ zeptala se Valerie po chvíli.

„Nic.“

„Taky dobře,“ kývla a dál mlčela.

Robert byl ještě před pár měsíci moje takzvaná vážná známost. Poznala jsem ho, když už jsem byla unavená z rozumbradů, co neuměli ani přivrtat poličku. A tak jsem si našla chlapa, co měl sice jenom učňák, ale zato se tvářil dospěle, měl svaly, vlastní podnik a auto a moje dva doktoráty mu byly úplně fuk. Šila jsem se s jeho nekomplikovanou maskulinitou a přesvědčovala samu sebe, že tohle je ten skutečný život a že sebezapření ze mě udělá lepšího člověka a dospělou ženu. O víkendech jsem při sportovních přenosech vařila rettigovskou kuchyni, z podlahy na záchodě otírala kapky a v noci si tajně strkala do uší špunty, abych mohla při jeho chrápání spát. Zvykla jsem si, naučila jsem se ho mít ráda a tak nějak jsem s ním počítala. Když jsem ho viděla naposledy, tiskl si doma nějaký dokument. Ani mě nezajímalo, co to je, oko mi na něj padlo spíš omylem. Byl to čistý výpis z trestního rejstříku, který si právě vyrobil. Falešný. O jedné podmínce jsem věděla. O těch dalších odsouzeních a o exekucích jsem se dozvěděla mnohem později, to už byl Robert na útěku. Předtím si ještě stihl odvézt všechny věci a taky pár mých. Nevím, ve které zemi se teď ukrývá před vydáním. Peníze, které si ode mě půjčil a špatně investoval do aut a kdovíčeho ještě, už nevidím. A jeho doufám taky ne. Vlastně jsem ráda, že je pryč. Jen si nemůžu odpustit, že jsem byla ochotná obrátit se naruby, abych se přizpůsobila jemu a hlavně konvencím. Zbylo mi po něm jen pár děr po hmoždinkách a zející rána tam, kde bývala důvěra v lidi. Ráda bych mu jednou naučtovala náhradu za ušlý život. „Všechno, co se ti teď děje, je jen prolog zázraků, které budou odhaleny až časem,“ utěšovala mě tenkrát Valerie. Zatím pořád čekám.

Dívaly jsme se dolů na rušnou komunikaci. Auta, lidé, zboží, myšlenky, všechno putuje z místa na místo. Když se komunikace přeruší, nastane průšvih. Tak mi to názorně vysvětlovala moje psycholožka, když mi kladla na srdce, že mám o problémech mluvit, komunikovat.

„Napadlo mě, že v týhle ulici se nedrží nic jinýho než špína,“ ukázala jsem dolů. „Třeba tamhle na rohu, ta večerka. Kolik obchodů se tam vystřídalo za poslední léta? A už je zase zavřená.“

„To máš jako s cévama, zlato.“ Docentka Hauserová nasála kouř. „Tohle je nemocná tepna, kudy proudí jenom toxický elementy, takže se její stěna zanáší. Jako kdyby se na ni chytaly krystaly cholesterolu. No a na ty nánosy se pak nabalujou další nedobroty. Proto tu v okolí fungují jen sexshopy, zastavárny nebo herny. Špína se drží špíny,“ dořekla a vyfoukla zbytek kouře.

„Tyhle pochybný podniky se drží v ulicích, co vedou z kopce. Všimla sis toho?“ pokračovala jsem v úvaze. „Máš třeba ulici, kde jsou pekárny, kavárny, papírnictví a řeznictví – dokud vede po rovině,

ale jakmile začne klesat, vyrojí se provizorní večerky, bary, sekáče, půjčovny svatebních šatů a bazary.“

Valerie se zamyslela. „Lidi asi neradi chodí nahoru a dolů; jak zákazníci, tak obchodníci. Možná jsou tam proto levnější nájmy. A když si chceš otevřít podnik narychlo a potřebuješ, aby se ti s minimální investicí rychle vracely peníze, v blbý lokalitě seženeš prostor snáz.“

„Anebo se v kopci nic dobrého neudrží kvůli gravitaci,“ podotkla jsem. „Kvalita buď zůstane na vršku, nebo steče do údolí. A ve svahu ulpí jen něco obzvlášť slizkého a lepkavého, a to taky ne nadlouho.“

Valerie mě poplácala po rameni.

„Možná bych to mohla zmínit dneska na schůzi, co myslíš?“ mrkla jsem na ni. „Zabývá se tady někdo lokální antropologickou geografii? Byl by to dobrý námět na výzkum: *„Vazba sociálně patologických jevů na terénní zlomy v urbánním prostředí“*.“

„To je dostatečně blbý, aby se na to dal sehnat grant!“ Valerie se smíchy rozkašlala. Mně do smíchu nebylo. Můj vlastní výzkum už nějaký čas vázl a nedokázala jsem s ním pohnout.

„Tak jo. A díky za ten zelený čaj,“ zvedla jsem se k odchodu

„Nemáš za co,“ odpověděla Valerie, „a drž se.“

Kolikrát jsem za poslední dobu takhle dvě slova slyšela anebo sama pronesla? Nadejde v životě konkrétní okamžik, kdy si přátelé na rozloučenou místo „měj se“ začnou říkat „drž se“? Nebo jsem jen ovlivněná svými momentálními pocity, takže vidím obtíže všude, kam se podívám? Možná se mi ohlašuje ta dokola omílaná krize středního věku, akorát se v mém případě dostavila dřív, než jsem stihla nasbírat zkušenosti a statky, které ke střednímu věku patří. Můžeš se oblékat a chovat mladě, odkládat dospělost a její závazky, ale čas neobelstíš. V životopisu už mi začínal narůstat soupis ztrát.

(...)

7. O Bristolské tabulce stolice, dějinných zátěžích a chalupaření

Bristolská tabulka stolice je praktický diagram, který pomáhá pacientům a lékařům při diagnostice střevních obtíží. Je na ní v názorných barvách věrně vymalováno sedm základních typů lidské stolice, od tvrdých broků až po hnědou břečku. Když jsem ji poprvé viděla, rozhostil se ve mně pokoj. Byl to důkaz, že všichni lidé jsou si v této záležitosti rovni a že jsem nedílnou součástí lidstva. Naše každodenní toaletní výtvořky, které třeba považujeme za výjimečné, jedinečně nepříjemné a bolestivé, jsou se stejným rozčarováním anebo uspokojením prožívány na miliardě dalších kadibudek světa.

Číslo jedna v tabulce jsou oschlé černé kaštánky. Dvojka bobky slisované do slepence jako podlouhlá ostružina. Trojka pevné, mírně zvrásněné, netřísnivé enóno. Čtyřka kluzké, proudnicově tvarované lejno. Pětka mazlavá hovínka, šestka kašovitá trhanice a konečně sedmička, sračka jako bič.

Sehnala jsem v Anglii plakát a věnovala ho Alešovi Drlíkovi k narozeninám, právě pro jeho akurátnost ve věcech vyměšování. Každé ráno v 8:05 tu měl před očima mustr a mohl porovnat to, co stvořil, s normovanými prototypy. Už ten plakát na záchodě ani nevnímám, ale návštěvy zneklidňuje. Možná bych ho měla vyhodit.

Když se člověku podaří dvojka, trojka nebo čtyřka, u kterých je toaletní papír čistá formalita, činí ho to spokojeným. Spláchla jsem dokonalou trojku, pozdravila záchodového pavouka za mísou a pogratalovala si, že dnešní den začal dobře. Nejspíš to pro dnešek bude jediný uspokojivý počín.

V díři strašil záznam „Šéf narozeniny“. Na ústavu se dnes odpoledne bude konat mecheche. Ředitel slaví padesátiny a nikdo nezůstane ušetřen. Pro tyhle příležitosti mám zbytky zásob otcových úplatků. I ve svém osobnostním rozkladu byl natolik soudný, že hodnotnější komodity, jako přívlastková vína a tvrdý alkohol, předem rozdál rodině a na chodbě polikliniky vyskládal jen úplné srágoro. Láhev whisky, dokonce v originální krabici, bude pro nadřízeného přiměřený dárek.

Při čištění zubů se mi vynořil včerejší sen. Jsem na zámku, kde sídlí novodobá, ale konzervativní šlechtická rodina. Na nádvoří jsou dveře pobité plechem. Ťukám na ně nějakým páčidlem a paní

domu volá: „Ne!“ Najdu v plášti duté místo, zaberu páčidlem a uvnitř dveří se skrývá umně napresovaný monocykl s bílým sedlem, na jakém jezdí cirkusovní klauni na laně. Křičím: „Komu jste chtěli zabránit, aby se stal tím, čím chtěl?“ V otevřeném staromódním autě sedí pán, otulý šedesátník, a ohrazuje se: „My?“ V tu chvíli je mi jasné, že tento šlechtic se zamlada chtěl stát artistou, ale rigidní rodinná tradice mu to nedovolila.

Ať ten sen měl znamenat, co chtěl, Alešovi ho vykládat nebudu.

U Tančícího domu jsem si cvičně obodovala pár turistů (samé pětky a níž) a pokračovala Resslerkou nahoru. Ta ulice vypadá, jako by tudy vedla odjakživa, a přitom ústí na most přes Vltavu teprve něco málo přes sto let. Dřív končila těsně pod dnešním kostelem svatých Cyrila a Metoděje, a pod ním až k řece stály domy. Na cestě do práce mám několik oblíbených lokalit. Jsou to taková moje výzkumná zastavení. Třeba Karlovo náměstí. Park, kde nic užitečného není, tak se tam shlukují bezdomovci. Za léta sledování jsem zjistila jednu věc. Muži bez domova mají v naprostu převažující většině hustou kštici. A to nápadně. Pozorování jsem už provedla tolik, že můžu vyloučit zaujatost nebo chybu. Plešatých je méně než procento. Ale co z toho vyvodit? Nedovolil jim život v drsných podmínkách olysát? Vyvinula se jim sekundární kosmatost pobytem venku? Váže na sebe gen hustovlasosti i sociální nepřizpůsobivost? Stálo by to za výzkum, vzhledem k tomu, kolik peněz proudí do všemožných přípravků na zahušťování mužského vlasového porostu a zmírňování alopecie. Výsledek výzkumu by mohl pomáhat preventivně podchytávat lidi se sklonem k bezdomovectví, anebo léčit plešatost, pokud je vlasatost podmíněná životním stylem. Je to potenciální zlatý důl. Jaké vlasy měl vlastně Kaspar? Ponořená do těchto úvah jsem došla až do práce.

Kromě vrátného Bezruče a knihovnice Valerie je další šedou eminencí v Ústavu mezioborových studií člověka Marcela Boháčková, vedoucí sekretariátu ředitele. Vlára sekretářek je dalším průvodním jevem fungování složitých systémů. Office manažerka má reálně větší vliv než exekutivní pracovníci. Rozhoduje o každodennosti, manipuluje rozhodnutími šéfa, některá dokonce dělá za něj a na každého něco ví. Vyžívá se v produkčních činnostech, objednávání, zařizování, vykazování a buzerování. Podle mě za byrokratizaci a kornatění systémů můžou do velké míry právě lidi jako Marcela Boháčková lpěním na pravidlech a jejich bezduchým vymáháním. Ve své jinak rutinní práci hledá Marcela Boháčková jakýkoliv tvůrčí ventil. A vítanou příležitostí k seberealizaci byla právě oslava ředitelových padesátin. Nešlo si nevšimnout, že Boháčková má udělanou hlavu, boty na podpatku o dva centimetry vyšším než normálně, i líčení bylo dnes odvážnější. Dusala po chodbě, tlumeným hlasem mluvila do mobilu, zakrývala si pusou dlaní a tvářila se konspirativně. Ani jsem si nechtěla domýšlet, jaké překvápko šéfovi chystá. Honem jsem zapadla do kanceláře. Dneska pohnu s prací, zařekla jsem se. Otevřela jsem dokument s názvem POZNÁMKY. Byly to neuspořádaně zapsané myšlenky, které se nějak vztahují k mému výzkumnému tématu vzájemných lidských sympatií na základě vzhledu. Procházela jsem je bod po bodu.

- *Odehrávají se vzájemné sympatie v úrovni podkoří, nebo ve vyšších strukturách mozku?*

- *Je to podobné jako u psů? Některé rasy se automaticky nesnesou, i bez předchozích špatných zkušeností.*

- *Komparace DNA: pocházejí navzájem sobě sympatičtí lidé ze stejného kmene?*

Následoval odkaz na nedávnou americkou studii, která identifikovala konkrétní dva geny údajně spoluzodpovědné za přátelství. Nositelé jednoho z nich se zdržují pohromadě, zatímco u druhého se naopak od sebe drží dál. Vedoucí studie pronesl převratnou myšlenku, že geny by mohly osvětlit, proč bezdůvodně máme nebo nemáme rádi lidi, se kterými se setkáváme. „Často máme vůči lidem instinktivní odpor nebo náklonnost a nevíme, kde se berou,“ vypsala jsem si ze shrnutí. Opravdu převratný postřeh. Ovšem hypotéza, že dotyčné geny se můžou odrážet v tělesných rysech, které dokážeme rozpoznat, už zněla rozumně.

Znovu mi tělem projela nelibost. Měla jsem čím dál silnější pocit, že za vzájemnou sympatií a antipatií nejsou geny ani zkušenost, ale nějaká metafyzika. Ale s karmou z minulých životů na akademii nepochodím. I když jsem přesvědčená, že je otištěná v genech stejně jako v našem radixu. Zkoumat kompatibilitu z nativních horoskopů by mě bavilo mnohem víc než sekvenovat DNA. Diagnosticky je to pro moje účely přesné a navíc mnohem rychlejší. Jsem tu na špatném místě, nepatřím sem, proběhlo mi hlavou. Překlikla jsem na zpravodajský server.

„Do města Mohelnice na Šumpersku vjel dnes odpoledne plně naložený neovladatelný kamión. Při nehodě našťěstí nebyl nikdo zraněn. Řidiči kamiónu selhaly brzdy, minul únikovou zónu a v protisměru projel do města. S neovladatelným nákladním vozem plným minerální vody se dokázal vyhnout lidem i autům a skončil nezraněn v zahradě u jednoho domu,“ oznámil operační důstojník šumperské policie.“

Ve dveřích se objevil kolega Mrázek. Něco mě napadlo.

„Ty, Ivane, odkud že to vlastně jsi?“

„Kousek od Šumperka, proč?“

„Nic, jen tak...“

Mrázek si odložil sako, umyl si ruce a namazal si je indulonou. Nějak víc než kdy dřív jsem ho vnímala jako spřízněnou duši.

„Ivane, nemáš někdy pocit, že je to tu úplně k ničemu? Myslím v ústavu. Naše práce. Ty naše směšný výzkumy, vždyť je to všechno úplně zbytečný...“

Mrázek si pečlivě mnul prsty jeden po druhém a mluvil se mnou jako s malým dítětem.

„Podívej se. Je možné, že ve výsledku naše výzkumy nic užitečného nepřinesou. Ale někdo to zjistit musel, ne? Já o tom takhle neuvažuju. Pro mě je podstatné, že jsem si dokázal najít svoje místo na světě a někoho přimět, aby mi za to platil. To dokazuje moji evoluční způsobilost. Obstál jsem v konkurenci, na pracovním trhu jsem nepropadl, a to ospravedlňuje moji existenci,“ usmál se, jako kdyby to byla kdovíjaká životní výhra.

„A nemáš někdy problém s tím, že netvoříme hodnoty? Nerubeme uhlí, neuzdravujeme lidi?“

„Kdybys kopala uhlí, tak by sis zase vyčítala, že znečišťuješ životní prostředí. Kdybys léčila lidi, musela bys uzdravit třeba i smrtelně nemocného Hitlera. Uzdravování akorát stojí peníze a všichni nakonec stejně umřou. Nezpochybnitelným kladem naší práce je to, že ničemu neškodíme a nikomu neublížíme. A dokud si nás stát vydržuje, budeme dělat, co se po nás žádá. A asi úplně zbyteční nejsme, když se pro nás v rozpočtu peníze najdou.“

Ivan měl ve své pragmatičnosti pravdu. Nebo o sobě tolik nepochyboval. Případně pochybnosti nepřiznával.

Zbytek dopoledne jsem aktualizovala seznamy našich respondentů a dobrovolných účastníků výzkumů, abych je mohla někdy v budoucnu obvolat.

Vysvobodila mě přestávka na oběd. Celá svá školní léta jsem při vyučování vyhlížela z okna a snila o tom, že se procházím dopolední Prahou, čerstvou, orosenou, tehdy ještě liduprázdnou, bloumám pustými nádvořími Pražského hradu, prohlížím si řeku a památky. Když jsem se tehdy náhodou ve všední den dopoledne ocitla mimo školu, jako by světlo mělo jinou barvu než jindy; ta nevšední, běžnému člověku zapovězená realita byla opojná. Dnes už město není tak magické, protože je v pracovní den stejně přelidněné jako ve svátek, ale i tak, když sedím v práci, má ta představa pořád své kouzlo. Dnes poprvé jsem se nad tím pozastavila: jsem plnoletá, svéprávná, zodpovídám sama za sebe, a přece nemám svobodu pohybu. Musím se zdržovat na jednom místě, příchody a odchody zapisovat do knihy a pryč mě pustí nanejvýš pět týdnů v roce. Opuštěná na oběd představuje vítanou šanci vypadnout ven. Tohle je ta dospělost, o které jsme snili? Jak to, že to nikomu nepřijde absurdní? Jak jsme to dopustili?

Nadechovala jsem se svobody na smradlavé magistrále. Táhlo mě to k Václaváku. I když je to výkladní skříň komerční zvůle, pořád ho mám spojený se svobodou a užíváním. Jako holky ze sídliště jsme se tam chodily po škole třeba jen projít, v nejlepších šatech, navoněné sprejem ze Západního Německa. Pořád ho tu cítím.

Uprostřed náměstí jsem zapadla do pasáže a koupila si zmrzlinový pohár v oplatce. Bylo to poprvé v životě, kdy jsem si dopřála zmrzlinu místo oběda. Pravá šlehačka, ovocná dřeň, kousky banánů a griliášová poleva, stejná chuť jako před dvaceti lety. Ta důvěrně známá konejšivá kombinace mi vracela sílu. Mlsala jsem za chůze a prohlížela si výlohy. Když jsem míjela restauraci McDonalda, málem mi zaskočil oříšek z griliáše. Za stolkem u okna seděla Valerie. Osoba, která se zdaleka vyhýbala všemu módnímu a komerčnímu, si tu sedí, ucucává brčkem colu a přikusuje hranolky. Dochroustala jsem oplatku a vešla dovnitř za ní. Na přímou otázku, co tu probůh dělá, mi dala přímou

odpověď. Prý tu přesně takhle sedával Kaspar a něco pozoroval. A ona se snaží přijít na to, co. Bylo to snad poprvé, co o zmizelém synovi sama promluvila. Byla jsem z toho tak vyvedená z míry, že jsem se nezmohla na další vyptávání. Valerie okamžitě změnila téma.

„Pojď, něco ti ukážu.“

Vyšly jsme ven a minuly skupinku feťáků se psy, která se hlasitě hádala u vstupu do metra. Usmolení bezzubí chlapíci nutkavě přecházeli tam a zpátky neuropatickou chůzí, dívka s několikacentimetrovými odrosty a kůží stařeny si nípala boláky na předloktí. Obešly jsme svatého Václava a zamířily přes náměstí do ulice Ve Smečkách. Každý soudný Pražák se jí raději vyhne, už léta je nechvalně známá veřejnými domy, kabarety pochybné náplně a dalšími pastmi na turisty. Slunce sem skoro nezasvitne, není tu ani strom, ani kousek trávníku. Z celkového zmaru vybočuje jen oblíbené divadlo.

„Už od pohledu zóna zla,“ podotkla jsem s odkazem na stoupající sklon ulice.

„Tos řekla výstižně. Přemýšlela jsem o tom tvém postřehu o patogenních zónách. Ten jev totiž není žádná novinka. Tahle ulice měla špatnou pověst už ve středověku. To jméno údajně vzniklo z výrazu ‚smek hacě‘, což znamená ‚sundal kalhoty‘. Sice je to nejspíš legenda, ale něco to o reputaci Smeček vypovídá. Nejspíš si sem chodili trhovci odskočit nebo zaskotačit.“

Minuly jsme další křiklavý nevěstinec a Valerie zastavila u růžového domu s nápisem Hostel.

Z průchodu se linuly kuchyňské výpary.

„Podívej se tady na to,“ ukázala na zeď nad vraty.

„V tomto domě v letech 1880–1881 žil srbský vědec Nikola Tesla,“ četla jsem nápis na pamětní desce. Netušila jsem, že Tesla v Praze vůbec někdy byl, natož delší dobu.

„Studoval na zdejší technice. Ale nebyl tady šťastný. Narazil tu na blbou rakouskou byrokracii v českém provedení.“ Připadalo mi to jako malicherný důvod, proč by si někdo, tím spíš Slovan, měl oškřivět tehdejší Prahu, krásné město v rozpuku. Ale když jsem se nad tím zamyslela, vysoce vnímavý člověk jako Tesla se prostě nemohl cítit dobře, když bydlel na takovémhle místě.

„Muselo ho to tu strašlivě mořit,“ dodala Valerie. „Dneska by se řeklo, že ta ulice má špatnou energii. A takovýchhle staletých zón zla je v Praze víc.“ Zjevně o tom opravdu přemýšlela.

„Třeba hned tamhle naproti,“ ukázala zpátky k náměstí. „Na druhé straně Václaváku pokračuje Opletalova. Je to prastará ulice. Ve čtrnáctém století se to tam jmenovalo Chudobice. A co je tam dneska?“

„Sherwood!“ vyhrkla jsem. Park u Hlavního nádraží se počátkem devadesátých let ze dne na den zalidnil amnestovanými vězni. A od té doby ho vandráci neopustili. Někdejší Chudobice se hemží těmi nejchudšími z nejchudších.

„Abych nezapomněla, v Opletalce je ještě Petschkův palác, kde za války sídlilo gestapo. A kousek níž proti Pečkárně mají dneska sídlo komunisti. Prostě zóna soumraku. Nebo si vezmi takovou Bartolomějskou,“ pokračovala Valerie. „Ve středověku tam byly hampejzy a za komunistů fízlárna, kde vyslýchali a týrali politický případy. Nemám tu ulici ráda, je to tam pořád ve vzduchu.“

„To aby si člověk sehnal historickou mapu Prahy, než se někam nastěhuje,“ zasmála jsem se. Anebo investuje do nemovitosti. To by se mohlo hodit Alešovi do jeho start-upu – konzultace s klienty o historické zatíženosti lokalit. Někteří bohatí lidé mívají vůči jevům mezi nebem a zemí otevřenou mysl. Říkala mi to Sylva, která s milionáři na rozdíl ode mě přichází do styku.